

ชื่อนวัตกรรม ครอบครัวฟันดีสู่หมู่บ้านฟันดีวิถีสินเจริญ

ประเภทนวัตกรรม (จำแนกตามเป้าหมาย)

- ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (product innovation)
☐ นวัตกรรมบริการ (service innovation)
☒ นวัตกรรมกระบวนการ (process innovation)

สาขาที่ประกวด สาขาทันตสุขภาพ

จังหวัด สุราษฎร์ธานี

อสม.ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☐ ภาค ☒ ชาติ

ชื่อ นางสาวกรรณก คมสัน

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

ปัญหาด้านทันตสุขภาพเป็นปัญหาที่พบได้ทุกกลุ่มวัย อย่างเช่นมารดาของอสม.กรรณก คมสัน ที่มีอาการปวดฟัน เหงือกบวม แดง อักเสบ เคี้ยวข้าวไม่ได้ ทำให้มีอาการชုပ်มอม จึงต้องการที่จะถอนฟันเพื่อใส่ฟันปลอมทดแทน อสม.กรรณก จึงพามารดาไปพบทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยทันตบุคลากรได้ให้คำแนะนำ รักษา และส่งต่อ ไปยังโรงพยาบาลพระแสงเพื่อทำการใส่ฟันปลอมและโรงพยาบาลพระแสงได้ส่งต่อเพื่อขอรับพระราชทานฟันฝังรากฟันเทียมที่โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี หลังจากได้ใส่ฟันปลอม มารดาของอสม.กรรณก มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้น เนื่องจากสามารถเคี้ยวอาหารละเอียด และรับประทานอาหารได้

เหตุการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้นภายในครอบครัวของอสม.กรรณก ทำให้อสม.กรรณกได้ตระหนักว่า การมีสุขภาพช่องปากที่ดีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน และเริ่มสังเกตพฤติกรรมของคนรอบข้าง พบว่า บางคนยังไม่เข้าใจว่าทำไมต้องดูแลสุขภาพช่องปาก กลัวการทำฟัน กลัวการเจ็บปวด และยังมีความเชื่อที่ผิด เลยทำให้ไม่ใส่ใจต่อสุขภาพช่องปากของตนเอง อสม.กรรณกจึงมีความตั้งใจในการทำให้ประชาชนในทุกครอบครัวในหมู่บ้านสินเจริญมีสุขภาพช่องปากที่ดี เพื่อที่จะได้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

นวัตกรรมครอบครัวฟันดีสู่หมู่บ้านฟันดีวิถีสินเจริญ จึงเป็นนวัตกรรมกระบวนการที่สอดแทรกนวัตกรรมย่อยตามแต่ละงานที่มุ่งให้ประชาชนมีสุขภาพช่องปากที่ดีตั้งแต่ครอบครัว เริ่มตั้งแต่การใช้สมุดบันทึกครอบครัวฟันดี เป็นเครื่องมือสำหรับอสม. ในการตรวจสภาวะช่องปากของแต่ละครอบครัว พัฒนาผงดแปรงฟันที่แก้ปัญหากล่องฟันให้กับหญิงตั้งครรภ์ การเพิ่มข้อตกลง ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพช่องปากเข้าไปในกติกาของหมู่บ้าน โรงเรียน รวมถึงการคืนความอร่อยสู่ผู้สูงวัย ด้วยการให้ใส่ฟันปลอมฟรี ความมุ่งหวังจากการดำเนินงาน นวัตกรรมทันตสุขภาพครอบครัวฟันดีสู่หมู่บ้านฟันดีวิถีสินเจริญ คือ ประชาชนที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากจะได้รับการแก้ไขปัญหามาตามความเหมาะสม และเกิดความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพช่องปากของตนเอง เพื่อให้ทุกคนในแต่ละครอบครัวมีสุขภาพฟันที่ดีจากการมีนวัตกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านสินเจริญทุกครอบครัวมีสุขภาพช่องปากที่ดีขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การค้นหาปัญหา เป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินงาน “ครอบครัวฟันดี

สู่หมู่บ้านฟันดีวิถีสินเจริญ” โดย อสม.กรรณกร่วมกับทีมอสม.สุขภาพช่องปาก และเครือข่ายทันตสุขภาพในพื้นที่ จัดทำสมุดบันทึกครอบครัวฟันดี ซึ่งเป็น

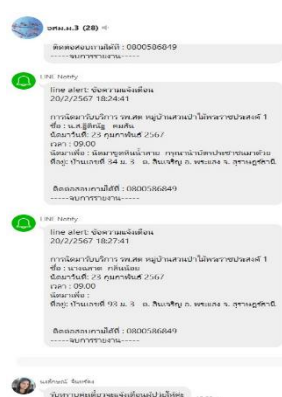
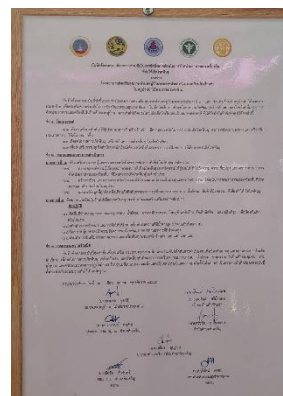

สมุดบันทึกสำหรับอสม.เพื่อใช้ในการลงบันทึกปัญหาเจ็บป่วย โดย อสม.กรนกกร ร่วมกับทีมอสม. สุขภาพช่องปากและเครือข่ายทันตสุขภาพได้พัฒนาเครื่องมือขึ้น จากการค้นหาปัญหา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เคยใช้บริการทันตกรรม มีการดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่ถูกต้อง มีฟันผุ และเหงือกอักเสบ

จากปัญหาที่ค้นพบได้ **คืนข้อมูลสู่ชุมชน** ผ่านช่องทางเวทีประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน วันประชุมผู้ปกครองทั้งที่โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อชุมชนได้รับทราบปัญหาแล้ว อสม.กรนกกรจึงได้นำเอาปัญหาทั้งหมดนี้เข้าที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อวางแผนแก้ปัญหา โดยเริ่มจากการสร้างทีม ได้แก่ ทีมอสม.เชี่ยวชาญทันตสุขภาพ ทีมเยาวชนรักสุขภาพ ทีมผู้นำใส่ใจ ทีมเสียงตามสายเยาวชน ทีมเครือข่ายทันตฯ และแกนนำนักเรียน

อสม.กรนกกร เริ่มต้นจากการสร้างความรอบรู้ให้กับชาวบ้านในชุมชน โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เสียงตามสายในหมู่บ้าน ในทุก ๆ เช้าเวลา ๐๖.๐๐ น. - ๐๖.๓๐ น. โดยทีมอสม.ฯ และทีมเสียงตามสายเยาวชนในหมู่บ้าน สลับกันมาให้ความรู้ทันตสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้ในวันประชุมประจำเดือนทุก ๆ เดือน มากไปกว่านั้น การเห็นความสำคัญของผู้นำในหมู่บ้านและภาคีเครือข่ายทำให้ หมู่บ้านได้มีการเพิ่มข้อตกลง ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพช่องปากเข้าไปในกติกาของหมู่บ้าน และ MOU การจัดสิ่งแวดล้อมในการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่ก่อให้เกิดโรคฟันผุ ระหว่าง รพ.สต. พระราชประสงค์ ๑ และร้านค้าในหมู่บ้าน

สุดท้าย อสม. กรนกกร ตั้งใจดูแลทุกกลุ่มวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยในศพด. ได้หารือและขอความร่วมมือกับครู และผู้ปกครองให้งดขวดนม และดื่มนมรสจืดจากกล่อง สร้างแหล่งอาหารกลางวันในศพด. เช่น การปลูกผักกินเอง เด็กประถมศึกษาในโรงเรียนได้ พัฒนาลีข้อมพันจากลูกมั่งเครนำมาเป็นลีย้อมพันแทน Ezy Gel ให้กับเด็กนักเรียนในการทดสอบความสะอาดจากการแปรงฟันและเป็นเครื่องมือของแกนนำเยาวชนรักสุขภาพ เนื่องจากต้องการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อลีย้อมพัน กลุ่มหญิงตั้งครรภ์มีปัญหาเรื่องการพะอืดพะอมที่จะแปรงฟันในช่วงแพ้ท้อง อสม.กรนกกร ร่วมกับทีมแพทย์แผนไทยในพื้นที่ ได้พัฒนาผงแปรงฟันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรงฟันให้กับหญิงตั้งครรภ์ให้สามารถแปรงฟันได้ เป็นผงแปรงฟันที่ละเอียด ไม่ทำร้ายผิวฟัน สำหรับ

หญิงหลังคลอด ได้จัดทำบล็อกนิ้วพิชิตฟันผุ โดยใช้ผ้าดิบมาเย็บเป็นบล็อกสวมนิ้ว และสอนการใช้เพื่อที่จะทำความสะอาดช่องปากของทารกให้กับแม่ สำหรับผู้สูงอายุ อสม. กรนกกรได้เป็นสื่อกลางประสานงานในโครงการ คืนความอร่อยให้กับผู้สูงวัย ด้วยการได้ใส่ฟันปลอมฟรี เป็นฟันเทียมพระราชทาน ณ โรงพยาบาลพระแสง นอกจากนี้ อสม.กรนกกรยังส่งเสริมการเข้าถึงบริการด้านทันตสุขภาพในชุมชน และสร้างการเข้าถึงบริการด้านทันตสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยการใช้ Teledent (วิดีโอคอลกับทันตบุคลากรตอนลงเยี่ยมบ้าน) และร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลพระแสง ต่อยอดพัฒนาระบบเพื่อให้มีการแจ้งเตือนนัดหมายทันตกรรมในไลน์กลุ่มอัตโนมัติ โดยใช้โปรแกรมไลน์ Alert ในการเชื่อมต่อข้อมูลการนัดในโปรแกรม JHCIS ได้สำเร็จ ทำให้สามารถติดตามให้ประชาชนมารักษาทางทันตกรรมได้จากที่กล่าวมา เป็นการดำเนินงานของอสม.กรนกกรที่ให้ทุกคนรอบคร้วมีสุขภาพฟันที่ดี

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงาน **ทันตสุขภาพครอบครัวฟันดีสู่หมู่บ้านฟันดีวิถีสินเจริญ** เริ่มด้วยการค้นหาปัญหา ด้วยสมุดบันทึกครอบครัวฟันดี อสม. ดูแลสุขภาพช่องปากได้ทำการบันทึกข้อมูลทันตสุขภาพในแต่ละครัวเรือนที่รับผิดชอบ ซึ่งสำรวจทั้งหมดจำนวน ๒๔๔ ครัวเรือน และได้ส่งข้อมูลและประสานงานส่งต่อการรักษากับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหมู่บ้านป่าไม้พระราชประสงค์ ๑ เพื่อให้ประชาชนรับบริการทันตกรรม โดยในปี ๒๕๖๖ ประชาชนที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากได้รับการส่งต่อ นัดหมาย ร้อยละ ๑๐๐ โดยการประเมินความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ของการใช้นวัตกรรม สมุดบันทึกครอบครัวฟันดี พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประชาชนได้รับทั้งการตรวจประเมิน คำแนะนำ และขั้นตอนการส่งต่ออย่างรวดเร็ว

จากการสร้างความรอบรู้สู่ชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ในปี ๒๕๖๖ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีความรู้และทัศนคติด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก ร้อยละ ๑๐๐ และประชาชนมีการดูแลสุขภาพช่องปากตนเองและบุตรหลานอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๗๒.๐๘ นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๖ กลุ่มเด็ก ๐-๒ ปี มีฟันผุเป็น ๐ (จากฟันผุร้อยละ ๕ ในปี ๒๕๖๕) เด็ก ๓-๕ ปี มีการแปรงฟันหลังอาหาร ผู้สูงอายุได้ใส่ฟันปลอมครบทุกคน จำนวน ๑๖ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐ และจากการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มวัย ทำให้คนในหมู่บ้านเริ่มจะมีสุขภาพช่องปากที่ดี ร่างกายแข็งแรงขึ้น และเข้าถึงการบริการทันตกรรม โดยได้รับรางวัลชนะเลิศการดำเนินงานด้านทันตสุขภาพอำเภอพระแสง ๔ ปี ซ้อนด้านครอบครัวในหมู่บ้าน ทุกครอบครัวเป็นครอบครัวสุขภาพช่องปากดี

ปัจจัยความสำเร็จ

มีทีมและเครือข่ายขับเคลื่อนงานทันตสุขภาพในหมู่บ้าน มีศูนย์การเรียนรู้ครอบครัวฟันดีสู่หมู่บ้านต้นแบบฟันดีจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์การดำเนินงาน

โอกาสพัฒนา

๑. รักษามาตรฐานหมู่บ้านและตำบลต้นแบบหมู่บ้านฟันดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๒. พัฒนานวัตกรรมให้ทันสมัย และต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์โอท็อปของชุมชน
๓. ขยายผลและเครือข่ายการดำเนินงานหมู่บ้าน/ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านฟันดีให้ครอบคลุมทั้งอำเภอและพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี